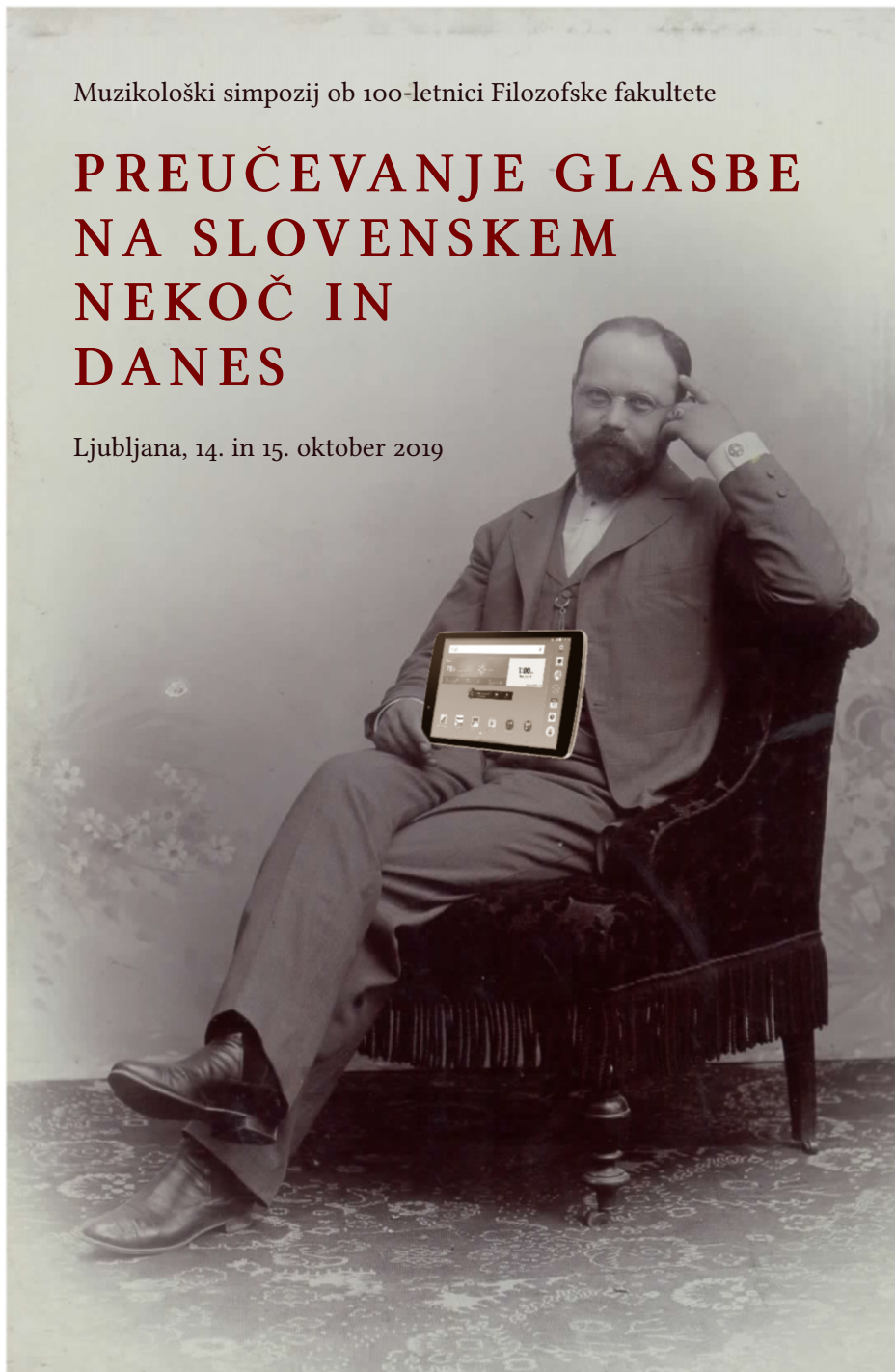

Muzikološki simpozij ob 100-letnici Filozofske fakultete

PREUČEVANJE GLASBE NA SLOVENSKEM NEKOČ IN DANES

Ljubljana, 14. in 15. oktober 2019

Muzikološki simpozij ob 100-letnici Filozofske fakultete

PREUČEVANJE GLASBE
NA SLOVENSKEM
NEKOČ IN DANES

Ljubljana, 14. in 15. oktober 2019

PROGRAMSKA KNJIŽICA

Izvirna oblika slike na platnici: *Josip Mantuani*, V. Mayer, 1900/1910
(Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si)

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

781(497.4)(082)

MUZIKOLOŠKI simpozij ob 100-letnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani
(2019 ; Ljubljana)

Preučevanje glasbe na Slovenskem nekoč in danes : programska knjižica /
Muzikološki simpozij ob 100-letnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani,
Ljubljana, 14. in 15. oktober 2019 ; [uredil Nejc Sukljan]. - Ljubljana :
Znanstvena Založba Filozofske fakultete : Slovensko muzikološko društvo, 2019

ISBN 978-961-06-0256-9

1. Gl. stv. nasl. 2. Sukljan, Nejc, 1985-

COBISS.SI-ID 302098688

UNIVERZA v Ljubljani, najstarejša slovenska univerza, obeležuje v letu 2019 stoletnico ustanovitve. V njenem okviru je leta 1962 na Filozofski fakulteti pričel z delom Oddelek za muzikologijo. Ta je vzpostavil univerzitetni pouk muzikologije in med drugim v okviru humanistične fakultete zagotovil nujne pogoje za znanstveno preučevanje glasbe. Častitljiva obletnica je nedvomno priložnost za samorefleksijo stroke, za pregled preteklega in aktualnega dela slovenskih muzikologov ter za premislek o izzivih, ki jih pred preučevalce glasbene preteklosti in sedanjosti prinaša prihodnost.

Čeprav moremo dokumentiranim premislekom o glasbi, ki so v jedru prav vsakega muzikološkega dela, na Slovenskem slediti daleč v preteklost, segajo prvi tehtnejši poskusi znanstvene obravnave glasboslovnih tem v desetletja pred prvo svetovno vojno. Od takrat dalje, posebno pa z ustanovitvijo Oddelka za muzikologijo na FF in zatem Muzikološkega inštituta pri ZRC SAZU (1972), je slovenska muzikologija stopala po poti sodobne humanistične vede. Če so bile sprva v ospredju zanimanja slovenskih muzikologov zgodovinske teme, povezane z glasbeno preteklostjo slovenskega prostora, so se z institucionalizacijo stroke enakovredno širila in poglobljala tudi področja sistematične muzikologije in etnomuzikologije. S širitvijo raziskovalnih interesov ter z razvojem stroke same se je vseskozi nujno spreminjala in dopolnjevala tudi njena metodologija. Na muzikološkem simpoziju Preučevanje glasbe na Slovenskem nekoč in danes ob 100-letnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani bodo slovenski muzikologi in etnomuzikologi spregovorili o preučevanju slovenske glasbene preteklosti in sedanjosti, prihodnjih izzivih stroke in predstavili nekatere aktualne raziskovalne teme.

Prof. dr. Matjaž Barbo

Doc. dr. Katarina Bogunović Hočevar

Doc. dr. Nejc Sukljan

VSEBINA

Program simpozija

6

Povzetki referatov

9

ALEŠ NAGODE,

Raziskovanje glasbe na Slovenskem – sto let pozneje

10

THOMAS HOCHRADNER,

Still on the map? Considering present national and regional historiography of music / Še vedno tu? Premislek o sodobnem nacionalnem in regionalnem glasbenem zgodovinopisju

12

MATJAŽ BARBO,

Sodobna muzikologija in preučevanje glasbenih praks na Slovenskem

15

KATARINA BOGUNOVIĆ HOČEVAR,

Zgodovina inštitucije – zrcalo umetnostnih, družbenih in ideoloških teženj: primer ljubljanske Opere med obema vojnama

17

JURIJ DOBRAVEC,

Organološka statistika od začetka 20. stoletja do monografije Orgle Slovenije

19

JANA ERJAVEC,

Glasbeni arhiv starejših rokopisov v cerkvi sv. Danijela v Celju: metodološka izhodišča preučevanja starejšega glasbeno-rokopisnega gradiva na Slovenskem nekoč in danes

22

ANA HOFMAN, MOJCA KOVAČIČ in URŠA ŠIVIC,
Kam bi s to etnomuzikologijo? O položaju discipline danes

23

ANJA IVEC,
Raziskovanje mariborske glasbene zgodovine: stanje in perspektiva
26

METODA KOKOLE,
(Vse)slovenska glasbena historiografija in viri za
zgodovino glasbe na Slovenskem
28

DRAGO KUNEJ,
France Marolt in zvočno dokumentiranje ljudske glasbe
30

SVANIBOR PETTAN,
Etnomuzikologija na Slovenskem v 21. stoletju: nacionalne in
mednarodne razsežnosti, vizije prihodnosti
32

LIDIJA PODLESNIK TOMÁŠIKOVÁ in NINA VOLK,
Ljubljanski *deutscherji* iz Narodne in univerzitetne knjižice v Ljubljani
34

NEJC SUKLJAN,
Renesančna glasba med znanostjo in umetnostjo:
primer Gioseffa Zarlina
36

KATARINA ŠTER,
Dve koralni tradiciji meniških redov v novem veku:
Primer učbenika *Musices choralis medulla*
38

TEJA TURK,
Raziskave inštrumentalne ljudske glasbe v okviru
Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU
40

PROGRAM SIMPOZIJA

*Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, Ljubljana
Modra soba (5. nadstropje)*

PONEDELJEK, 14. OKTOBER 2019

8.30–9.00 Registracija aktivnih udeležencev

9.00–9.30 Otvoritev simpozija in uvodni nagovori

prof. dr. Roman Kuhar, dekan Filozofske fakultete

prof. dr. Matjaž Barbo, predstojnik Oddelka za
muzikologijo

doc. dr. Katarina Bogunović Hočevar, predsednica
Slovenskega muzikološkega društva

9.30–10.30 Vabljeno uvodno predavanje

Aleš Nagode, *Raziskovanje glasbe na Slovenskem –
sto let pozneje*

10.30–10.45 Odmor za kavo

10.45–12.00 O slovenski glasbeni preteklosti in sedanjosti
(vodja: Aleš Nagode)

Matjaž Barbo, *Sodobna muzikologija in preučevanje
glasbenih praks na Slovenskem*

Metoda Kokole, *(Vse)slovenska glasbena
historiografija in viri za zgodovino glasbe na
Slovenskem*

12.00–14.00 Odmor za kosilo

14.00–16.00 Aktualne raziskave slovenskih muzikologov
(vodja: Matjaž Barbo)

Katarina Šter, *Dve koralni tradiciji meniških redov v novem veku: primer učbenika Musices choralis medulla*

Nejc Sukljan, *Renesančna glasba med znanostjo in umetnostjo: primer Gioseffa Zarlina*

Lidija Podlesnik Tomášiková in Nina Volk, *Ljubljanski deutscherji iz Narodne in univerzitetne knjižnice*

Katarina Bogunović Hočevar, *Zgodovina inštitucije – zrcalo umetnostnih, družbenih in ideoloških teženj: primer ljubljanske Opere med obema vojnama*

TOREK, 15. OKTOBER 2019

9.00–9.30 Registracija aktivnih udeležencev

9.30–10.45 Izzivi (slovenskih) etnomuzikologov
(vodja: Drago Kunej)

Ana Hofman, Mojca Kovačič in Urša Šivic, *Kam bi s to etnomuzikologijo? O položaju discipline danes*
Svanibor Pettan, *Etnomuzikologija na Slovenskem v 21. stoletju: nacionalne in mednarodne razsežnosti, vizije prihodnosti*

10.45–11.00 Odmor za kavo

11.00–12.00 Raziskave slovenske ljudske glasbe
(vodja: Svanibor Pettan)

Drago Kunej, *France Marolt in zvočno dokumentiranje ljudske glasbe*

Teja Turk, *Raziskave inštrumentalne ljudske glasbe v okviru Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU*

12.00–14.00 Odmor za kosilo

14.00–15.30 Raziskave lokalne glasbene zgodovine in cerkvene glasbe (vodja: Katarina Šter)

Anja Ivec, *Raziskovanje mariborske glasbene zgodovine: stanje in perspektiva*

Jana Erjavec, *Glasbeni arhiv starejših rokopisov v cerkvi sv. Danijela v Celju: metodološka izhodišča preučevanja starejšega glasbeno-rokopisnega gradiva na Slovenskem nekoč in danes*

Jurij Dobravec, *Organološka statistika od začetka 20. stol. do monografije Orgle Slovenije*

15.30–16.00 Odmor za kavo

16.00–17.00 Vabljeno gostujoče predavanje: pogled od zunaj

Thomas Hochradner, *Still on the map? Considering present national and regional historiography of music / Še vedno tu? Premislek o sodobnem nacionalnem in regionalnem glasbenem zgodovinopisju*

17.00 Razprava in zaključek simpozija

POVZETKI REFERATOV

ALEŠ NAGODE
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
Oddelek za muzikologijo

RAZISKOVANJE GLASBE NA SLOVENSKEM –
STO LET POZNEJE

PRED sto leti je bila v Ljubljani ustanovljena univerza, s čimer je bil storjen ključen korak k dokončanju več desetletnih prizadevanj za vzpostavitev stratigrafsko celovite nacionalne kulture na ozemlju slovensko govoreče Avstrije. Čeprav na novi ustanovi ni bilo katedre za raziskovanje glasbe in je ta veja znanosti še vedno ostajala brez institucionalne podlage za svoj razvoj, je prav ta, najzgodnejši čas oblikovanja slovenske humanistike postavil temelje, na katerih se je muzikologija začela razvijati desetletja zatem.

Vse do danes je bila zaznamovana s številnimi notranjimi in zunanji vzgibi, ki so onemogočali uravnotežen in avtonomen razvoj. V času med obema vojnama je bil ključen nacionalizem, ki je bil skupen tako klerikalnemu kot liberalnemu političnemu taboru in ki je prinesel predvsem protiavstrijsko in protinemško usmerjeno nacionalizacijo glasbene zgodovine. Njegovo delo je v času po drugi svetovni vojni nadaljeval nacionalno-socialistični diskurz, ki se je lepo prilegal nenavadni kulturni stratigrafiji slovenskega ozemlja v preteklih stoletjih in izrinil v ozadje zanimanje za glasbeno kulturo preteklih družbenih elit.

Sodobna slovenska muzikologija je še vedno zaznamovana z dediščino prejšnjega stoletja. Obračun z njo je naloga, ki jo bo morala opraviti v prihodnosti. Pri tem se bo morala opreti na ideje in metodološke rešitve, ki jih prinaša sodobnost. A vendar ne bo smela prezreti dejstva, da tudi v našem času na videz brezmejne svobode in avtonomije znanstvenega raziskovanja, v ozadju sko-

raj neopazno deluje nepremagljiva potrošniška “look good, feel good” ideologija, ki jo skozi sistem vrednotenja in financiranja raziskovalnih ustanov narekuje država.

ales.nagode@ff.uni-lj.si

ALEŠ NAGODE je diplomiral, magistriral in doktoriral iz muzikologije na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Po kratkem delovanju v Slovenskem komornem zboru je leta 1993 postal mladi raziskovalec na Muzikološkem inštitutu Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Od 1995 deluje kot asistent in docent na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Pri raziskovalnem delu se posveča predvsem zgodovini glasbe na Slovenskem v predzgodovini in antiki, cerkveni glasbi na Slovenskem v drugi polovici 18. in 19. stoletja ter vprašanjem odmeva etnogeneze Slovencev v glasbenem življenju poznega 18. in 19. stoletja na Slovenskem.

Vabljeno gostujoče predavanje

THOMAS HOCHRADNER
Univerza Mozarteum, Salzburg

STILL ON THE MAP? CONSIDERING PRESENT
NATIONAL AND REGIONAL
HISTORIOGRAPHY OF MUSIC

IN TIMES of the Internet it has become superfluous to deal with music history as a bundle of knowledge unfolded in academic lectures and writings; everything can be looked up rapidly, and the store of information is simultaneously accompanied by a process of continuous specialization, making accessible more and more niche. For the sake of a network of facts and data, the overview gets lost, a diagnosis that even concerns the occupation with national and regional historiography of music. What is more, this field of research also has to master a past casually influenced by patriotic and nationalistic tendencies, resulting in a temporary loss of neutrality. How, as a consequence, will it be possible for music historiography to prove its worth and to preserve its approach devoted to geographic unities within against the background of actual trends and strategies aimed at in musicology, such as gender research, cultural studies, studies in musical interpretation or postcolonial studies? Some options will be suggested.

ŠE VEDNO TU? PREMISLEK O SODOBNEM
NACIONALNEM IN REGIONALNEM
GLASBENEM ZGODOVINOPISJU

V DOBI interneta je preučevanje zgodovine glasbe v obliki znanj, podanih v okviru akademskih predavanj in spisov postalo odveč;

vse je moč najti hitro in množica informacij si podaja roko s procesom nenehne specializacije, s čimer postaja dostopnih vedno več ozko usmerjenih raziskovalnih tem. Na račun mreže dejstev in podatkov se širši pogled izgubi, kar vpliva tudi na ukvarjanje z nacionalnim in regionalnim glasbenim zgodovinopisjem. Poleg tega je potrebno na tem raziskovalnem področju obvladovati preteklost, na katero so vsakodnevno vplivale domoljubne in nacionalistične tendence, kar ima za posledico začasno izgubo nevtralnosti. Kako bo torej ob aktualnih trendih in strategijah v muzikologiji (kot so na primer študije spolov, kulturne študije, študije glasbene interpretacije ali postkolonialne študije) glasbenemu zgodovinopisju uspelo ohraniti svoj pomen in v geografska območja usmerjen pristop? Predstavljenih bo nekaj možnosti.

thomas.hochradner@moz.ac.at

Ao. Univ.-Prof. Dr. THOMAS HOCHRADNER (b. 1963) specialized in Historical Musicology, and since October 2014, he has been Head of the Department of Musicology at University Mozarteum Salzburg. At the same time Head of a Research Group on Salzburg's History of Music and Member of the Institute for Reception and Interpretation of Music (first Head 2006–2011). Lectures and Publications deal with the History of Music of the 17th to the 20th Century, mainly concerning Musical Philology, Baroque Music, Church Music, History of Reception of Music, Salzburg's Music History and Austrian Traditional Music. He was Conference Chair of the 16th Biennial International Conference on Baroque Music (University Mozarteum Salzburg, 9–13 July 2014) and is Member of the Advisory resp. Editorial Boards of the periodicals *Anuario musical*, *Muzikološki Zbornik* and *TheMA*. Among his latest publications is the first volume of the Catalogue of the Works of Johann Joseph Fux (Hollitzer Verlag, Wien, 2016).

Izr. prof. dr. THOMAS HOCHRADNER (1963) je specialist za historično muzikologijo in od oktobra 2014 predstojnik Oddelka za muzikologijo na Univerzi Mozarteum v Salzburgu. Je tudi vodja raziskovalne skupine za preučevanje zgodovine glasbe Salzburga in član Inštituta za recepcijo in interpretacijo glasbe (med letoma 2006 in 2011 je bil njegov prvi predstojnik). V svojih predavanjih in izdajah se ukvarja z zgodovino glasbe od 17. do 20. stoletja; pozornost posveča predvsem filologiji glasbe, baročni in cerkveni glasbi, zgodovini recepcije glasbe, zgodovini glasbe Salzburga in tradicijski glasbi Avstrije. Vodil je 16. Bienalni mednarodni simpozij baročne glasbe (Univerza Mozarteum, Sazlburg, 9.–13. julij 2014) in je član mednarodnih znanstvenih svetov pri revijah *Anuario musical*, *Muzikološki zbornik* in *TheMA*. Med njegovimi novejšimi publikacijami je prvi del *Kataloga del Johanna Josepha Fuxa* (Hollitzer Verlag, Dunaj, 2016).

MATJAŽ BARBO
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
Oddelek za muzikologijo

SODOBNA MUZIKOLOGIJA IN
PREUČEVANJE GLASBENIH PRAKS
NA SLOVENSKEM

PREDLOG Georgine Born, da bi sodobno muzikologijo utemeljili kot »muzikologijo razmerij« (relational musicology), postavlja v dilemo (tudi) slovensko muzikologijo. Ta na eni strani raste iz tradicionalnih humanističnih korenin, a se hkrati na drugi strani sooča z vprašanji definiranja znanosti na robu spoznavanja večbarvnosti sodobnih glasbenih teorij in praks. Diskontinuiteta, praznine, nehomogenosti, ki jih lahko zaznavamo v slovenski muzikologiji, tako niso nujno le posledica razkoraka med glasbeno izkušnjo in njenim diskurzom ali rezultat neke propedevtske nedomišljenosti, temveč eden od muzikoloških modusov, razpetih med temeljna ontološka vprašanja, ujeta v referenčne kontekste različnih glasbenih sistemov. V naslovu poudarjeno izhodišče je tako namenjeno refleksiji pozicij slovenske muzikologije. Ta se je na eni strani razvila v okviru specifičnega kulturnega prostora, ki je glasbi določal jasne socialne koordinate, obenem pa jo je na drugi strani definiral značilni estetski sistem, ki je terjal stalno razvijanje širših referenčnih povezav v kontekstu razvoja evropske umetnostne glasbe. V referatu se bomo ob praznovanju stoletnice slovenske univerze dotaknili pobud za ustanovitev muzikološke stolice na njej ter segli prek postopnih vse izrazitejših dosežkov muzikološkega preučevanja do razbiranja sodobnih dilem muzikologije na Slovenskem.

matjaz.barbo@ff.uni-lj.si

MATJAŽ BARBO (1965) je od 1991 zaposlen na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, od leta 2010 kot redni profesor. Več kot desetletje je bil glavni urednik revije *Muzikološki zbornik/ Musicological Annual*, poleg tega je v uredništvu več drugih strokovnih periodičnih publikacij ter je vključen v različne domače in mednarodne znanstvene projekte. Je predstojnik muzikološkega oddelka, v enem mandatu pa je vodil Slovensko muzikološko društvo. Raziskovalno se osredotoča na glasbo od 18. stoletja do danes, posebej na Slovenskem. Poleg tega je del njegovih raziskav posvečen glasbenoestetskim temam, zlasti v povezavi z definiranjem glasbenih referenčnih sistemov, analizo njene interpretacijske in recepcijske zgodovine ter konceptom glasbenega dela in improvizacijskih principov. Objavil je več knjižnih del, znanstvenih in strokovnih člankov, dve njegovi knjigi pa sta izšli tudi v angleškem in nemškem prevodu.

KATARINA BOGUNOVIĆ HOČEVAR
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
Oddelek za muzikologijo

ZGODOVINA INŠTITUCIJE – ZRCALO
UMETNOSTNIH, DRUŽBENIH IN
IDEOLOŠKIH TEŽENJ: PRIMER
LJUBLJANSKE OPERE MED OBEMA VOJNAMA

RAZISKAVE slovenske operne preteklosti so se doslej pretežno osredotočale na čas do 20. stoletja in v ospredje postavljale bodisi domačo operno tvornost v luči kronološkega glasbenozgodovinskega in slogovno determiniranega loka, bodisi so raziskovale repertoarne podobe »institucij«, ki so v 19. stoletju skrbele za reprodukcijo glasbeno-gledaliških del. Slednje so na osnovi kritičkih zapisov osvetljevale razlago poustvarjalne ravni, do določene mere prikazale ustroj organiziranja opernih sezon in le na obrobju naznačile institucionalni in družbenozgodovinski kontekst opernega poustvarjanja. Obdobje med obema vojnama zastopajo le parcialne raziskave in še te postavljajo v središče vodilne protagoniste inštitucije – Poliča, Štritofa in Betetta. Poleg pomanjkanja razprav o delovanju opere v omenjenem obdobju se ob raziskovanju njenega dela vsiljuje misel, da je repertoarna podoba le ena od plati, ki odpira uvid v njeno delo, a še vedno nezadostna, da bi lahko načenjali razpravo o zgodovini delovanja neke inštitucije.

katarina.bogunovichocevar@ff.uni-lj.si

KATARINA BOGUNOVIĆ HOČEVAR je leta 2009 doktorirala na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, kjer je zaključila tudi dodiplomski študij. Na istem oddelku deluje znanstvenoraziskovalno in pedagoško. Njeno področje raziskovanja je zgodovina glasbe 19. in prve polovice 20.

stoletja, zgodovina slovenske glasbe, zgodovina glasbenih inštitucij na Slovenskem ter analiza in estetika glasbe.

Znanstvene izsledke objavlja v domačih in tujih revijah, deluje tudi kot urednica in avtorica znanstvenih in strokovnih publikacij (*Dragotin Cvetko – oče muzikologije na Slovenskem, Ženskost v glasbi skladateljic po letu 1918: Pogledi nekaterih manjših glasbenih kultur Evrope*). Od leta 2017 je predsednica Slovenskega muzikološkega društva.

ORGANOLOŠKA STATISTIKA OD
ZAČETKA 20. STOLETJA DO MONOGRAFIJE
ORGLE SLOVENIJE

SISTEMATIČNI regionalni ali tematski popisi orgel na Slovenskem segajo v začetek 20. stoletja. Nadaljevali so se v osemdesetih letih 20. stoletja, ko je izšla knjiga *Orgle na Slovenskem* z izborom 100 »najpomembnejših« orgel. Po tem prelomnem dogodku se je z raziskavami in evidencami slovenskih orgel največ ukvarjal Edo Škulj. Leta 2005 so v Društvu Jarina Bohinj vzpostavili podatkovno zbirko *Ars organi Sloveniae*, od leta 2018 pa so podatki o vseh obstoječih orglah v Sloveniji zbrani v monografiji *Orgle Slovenije*. Vsak dosedanji popis vsebuje statistični pregled. Ti temeljijo na različnih strukturah osnovnih podatkov in se medsebojno razlikujejo po obliki, uporabnosti in sporočilnosti.

V Lavantinski škofiji je skupina strokovnjakov popis orgel pripravila leta 1911. V Ljubljanski škofiji je podatke zbral in nekaj let kasneje predstavil Stanko Premrl. Oba zapisa poleg uvodnih razlag vsebujeta glavni del v obliki kataloga vseh popisanih orgel z nekaj osnovnimi podatki. Pri obeh »statistikah« je bil na osnovi kataloga pripravljen zbirni prikaz v obliki *vezanega besedila*, deloma tudi vrednotenje.

Sistematične popise je od leta 1987 naprej izvajal predvsem Edo Škulj. Poleg lastnega dela so po isti metodi popisovali njegovi študenti in študentke ter nekateri drugi sodelavci. Pri statističnih pregledih se je uveljavil *tabelarični prikaz* z različnimi razporeditvami podatkov, npr. po času izdelave, številki opusa ali lokaciji. Štajersko je popisal Marjan Rola.

Podatkovna osnova monografiji *Orgle Slovenije* je podatkovni sistem *Ars organi Sloveniae*. Ta vsebuje podatke o vseh znanih orglah, ki so doslej stale v Sloveniji in so jih izdelali slovenski

orglarji po svetu. Strukturirana podatkovna zbirka je organizirana na treh ravneh: (1) na spletu dostopni sezname in karte, (2) interna relacijska podatkovna baza za trenutno 2900 orgel, in (3) skladišče virov, kjer je trenutno shranjenih okrog 16.000 različnih dokumentov in več kot 54.000 fotografij. V podatkovnem sistemu se za vsake orgle vodi 65 parametrov, kar omogoča različne *analize, statistične obdelave in grafične prikaze*, od katerih smo jih nekaj prikazali v poglavju *Sinteza monografije Orgle Slovenije*.

V preglednem prispevku bo prikazano, kako so se v nekaj več kot 100 letih metode dela dopolnjevale in kako so različne strukture podatkov omogočale različne prikaze ter različno uporabo za organološko raziskovalno delo.

Prispevek je pripravljen v sodelovanju z dr. Edom Škuljem.

jurij.dobravec@jarina.org

JURIJ DOBRAVEC (Jesenice, 17. 4. 1965) je študij biologije dokončal na Univerzi v Ljubljani. Vzporedno se je v Ljubljani šolal na Orglarski šoli, kjer je pri Edu Škulju poslušal organografijo, kasneje pa se je pri njem zasebno izpopolnjeval. Na upravi Triglavskega narodnega parka je bil zaposlen kot raziskovalec in skrbnik informacijskega sistema naravne in kulturne dediščine. Tam je vodil Znanstveno raziskovalno službo ter več obsežnih domačih in mednarodnih projektov. Od leta 1982 je tudi cerkveni organist, dolga leta pa je kot zborovodja deloval v Bohinju, na Bledu, v Radovljici in Ljubljani. Leta 2005 je na osnovi izkušenj z vodenjem podatkovnih zbirk organiziral nacionalno zbirko podatkov o orglah *Ars organi Sloveniae*. Poleg raziskav in zbiranja informacij – predvsem na terenu in po arhivih – delo obsega promocijo orgel. Članke s področja organografije in organologije doma redno objavlja v *Cerkvenem glasbeniku*, v mednarodni javnosti pa v strokovnih in znanstvenih

publikacijah *ISO Journal*, *Acta organologica*, *Informazione organistica* in *Ars organi*. Med drugim je soavtor 23-jezičnega *Orgelskega slovarja* in monografije *Orgle Slovenije*. Od ustanovitve leta 2009 ureja spletni portal www.arsors.org, ki na Slovenskem predstavlja stičišče informacij o orglah, od 2016 pa spletno revijo *Ecce organvm!* (<http://jurij.dobravec.si>)

JANA ERJAVEC
Muzikološki inštitut ZRC SAZU

GLASBENI ARHIV STAREJŠIH ROKOPISOV V
CERKVI SV. DANIJELA V CELJU:
METODOLOŠKA IZHODIŠČA PREUČEVANJA
STAREJŠEGA GLASBENO-ROKOPIŠNEGA
GRADIVA NA SLOVENSKEM NEKOČ IN DANES

TEHNOLOŠKI napredek, digitalizacija, globalizacija in mnogi drugi moderni pojavi pomembno vplivajo na muzikologijo ter znotraj nje na glasbeno zgodovino. Čeprav se sam predmet preučevanja historične muzikologije vse do danes ni bistveno spremenil in poudarek ostaja na ohranjenih primarnih virih, med katerimi so v ospredju predvsem notni rokopisi in tiski, pa so njena metodološka izhodišča v skladu z zgoraj omenjenimi pojmi precej spremenila svojo podobo. V skladu s tematiko simpozija bodo prikazane metodološke razlike, ki sem jih lahko opazovala ob primerjavi lastnih metodoloških pristopov k urejanju rokopišne zbirke iz arhiva cerkve sv. Danijela v Celju s pristopi dr. Danila Pokorna, ki se je z isto zbirko ukvarjal več kot tri desetletja nazaj.

jana.erjavec91@gmail.com

JANA ERJAVEC je leta 2016 diplomirala in leta 2019 magistrirala na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. V sodelovanju z Muzikološkim inštitutom ZRC SAZU je pripravila zaključno nalogo *Glasbeni arhiv starejših rokopisov v cerkvi sv. Danijela v Celju*, ki jo je uspešno zagovarjala septembra 2019.

Oktobra istega leta se je kot mlada raziskovalka zaposlila na Muzikološkem inštitutu ZRC SAZU, kjer se bo ukvarjala predvsem z raziskovanjem duhovne glasbe v Celju v 18. in 19. stoletju.

ANA HOFMAN
Inštitut za spominske in kulturne študije ZRC SAZU

MOJCA KOVAČIČ
Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU

URŠA ŠIVIC
Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU

KAM BI S TO ETNOMUZIKOLOGIJO? O POLOŽAJU DISCIPLINE DANES

Znameniti citat Zmage Kumer »Kam bi s to folkloro?«, s katerim je nasloвила svoj članek leta 1975, je bil povod za znanstveni simpozij, ki ga je leta 2009 organiziral Glasbenonarodopisni inštitut, da bi samoreflektiral pozicijo folkloristike v sodobnosti. Tokrat bo citat vodilo trem etnomuzikologinjam, ki bomo razmišljale o položaju etnomuzikologije v slovenskem prostoru danes. Preizpraševale bomo položaj vede v sodobnosti, in sicer v razmerju do preteklosti ter do drugih sorodnih ved, kot so muzikologija, etnologija, kulturna antropologija. Opazovale bomo njen preplet z drugimi raziskovalnimi disciplinami in osvetlile njen položaj v mednarodnem prostoru, ki na eni strani razkriva še tesno zgodovinsko navezanost na muzikologijo, na drugi strani pa metodološko in teoretsko samostojno opredelitev lastnih področij raziskovanja. Zanimalo nas bo tudi, v katerih raziskovalnih in glasbenih področjih (npr. tradicijska glasba, popularna glasba, glasba manjšin) prav etnomuzikologija zapolnjuje številne vrzeli in kakšen je ob tem tudi njen nezanemarljiv družbeni učinek. Ker je sistemska opredelitev in distribucija finančnih sredstev na področju znanosti ključno podvržena institucionalnemu ustroju, bomo obravnavale tudi, koliko je danes slovenski etnomuzikologiji odmerjenega prostora v raziskovalnih in aplikativnih projektnih razpisih, institucionalnih programskih usmeritvah ter pedagoških dejavnostih.

V prispevku smo se združile etnomuzikologinje iz različnih kulturnih okolij in različnih disciplinarnih okolij, ki danes nudijo pro-

stor etnomuzikologiji: z Inštituta za kulturne in spominske študije ter Glasbenonarodopisnega inštituta ZRC SAZU. Metodološko bomo vprašanja naslovile s kritično teoretsko refleksijo, etnografskimi metodami dela in primerjalno analizo gradiva.

ana.hofman@zrc-sazu.si
mojca.kovacic@zrc-sazu.si
ursa.sivic@zrc-sazu.si

Dr. ANA HOFMAN, etnomuzikologinja in antropologinja, zaposlena na Inštitutu za spominske in kulturne študije ZRC SAZU. Področja njenega raziskovanja so odnos med glasbo, zvokom in politiko v socialističnih in postsocialističnih družbah, s poudarkom na spolu, spominu in aktivizmu. Je predavateljica na Podiplomski šoli ZRC SAZU v Ljubljani. V zimskem semestru 2017 je bila gostujoča profesorica na Glasbeni akademiji v Gradcu, v poletnem semestru 2018 pa podoktorska Fulbrightova štipendistka na Graduate School of City University of New York.

Dr. MOJCA KOVAČIČ, etnomuzikologinja, zaposlena na Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU, z raziskavami ljudske glasbe ter sodobnih glasbenih in zvočnih pojavov preučuje njihove zakonitosti in izpostavlja družbena in politična razmerja, kot so glasba in spol, nacionalizem, kulturna politika, identiteta. Posvečala se je tudi vprašanjem zvočnosti mest, religijskim zvokom v urbanem prostoru, mestnim politikam in izkustvenim vidikom percepcije zvočnosti. Od leta 2014 predava predmet *Uvod v glasbeno folkloristiko* na modulu Slovenska ljudska glasbena dediščina na ljubljanski Akademiji za glasbo.

Dr. URŠA ŠIVIC, etnomuzikologinja, zaposlena na Glasbenonarodopisnem inštitutu ZRC SAZU. Ukvarja se z raziskovanjem vokalne ljudske glasbe, njenimi strukturnimi značilnostmi, vlogo in vplivom institucionalne politike in meril na ljudsko glasbo. Analitično preučuje priredbe ljudskih pesmi v zborovski in popularni glasbi, opazuje razmerja med preteklostjo in sodobnostjo na glasbenih področjih, kot so koledniška glasba, pogrebna glasba v prekmursko-porabskem prostoru, vse raziskave pa utemeljuje na terenskem opazovanju dogajanj.

ANJA IVEC
Konservatorij za glasbo in balet Maribor

RAZISKOVANJE MARIBORSKE GLASBENE
ZGODOVINE: STANJE IN PERSPEKTIVA

Vsi segmenti glasbenega življenja v Mariboru so v primerjavi z Ljubljano na splošno manj raziskani. Glavni namen prispevka je ugotavljanje dejanskega stanja raziskanosti glasbene zgodovine Maribora od prvih ohranjenih rokopisov iz 13. stoletja do današnjih dni. V prispevku so najprej predstavljena ključna hranišča glasbenega gradiva v Mariboru (Nadškofijski arhiv, glasbeni arhiv Stolne župnije, Pokrajinski arhiv Maribor, Glasbena zbirka Univerzitetne knjižnice Maribor, arhiv SNG Maribor in arhiv Konservatorija Maribor), nadalje pa je izpostavljena problematika razmer (ne)ustrezno urejenega arhivskega materiala različnih institucij. Pomembna je tudi obravnava različnih pristopov raziskovanja ustvarjalnosti in poustvarjalnosti glasbe, saj pisci izhajajo iz različnih strok in se pri tem poslužujejo različnega spektra metodoloških pristopov preučevanja glasbe. Strnjena analiza obravnavanih tem pa razkriva vrzeli v vednosti doslej obravnavanih odsekih mariborske glasbene zgodovine, saj se na tem področju raziskovanje odvija predvsem stihijsko in manj sistematično, ter (lahko) *predstavlja* iztočnice za nadaljnje raziskovalno delo.

anja.ivec@gmail.com

ANJA IVEC je leta 2004 diplomirala na Oddelku za pihala, smer oboa, na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Leta 2009 je magistrirala iz historične muzikologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani (mentor dr. Matjaž Barbo). V študijskem letu 2017/18 se je vpisala na doktorski študij Humanistike in družboslovja, smer Glasbena pedagogika, na Akademiji za glasbo v Ljubljani (mentorica dr. Darja Koter). Od leta 2003 je zaposlena kot učiteljica oboe, kljunaste flavte, zgodovine glasbe in plesa na Konservatoriju za glasbo in balet Maribor.

(VSE)SLOVENSKA GLASBENA
HISTORIOGRAFIJA IN VIRI ZA
ZGODOVINO GLASBE NA SLOVENSLEM

PPRIMARNI viri, najsi je to glasbeni zapis, beležka o slišani glasbi, zapis o glasbeni aktivnosti, razpravljanje o pretekli glasbi ali tudi starejši glasbeni zgodovini, so edino zanesljivo orodje za kakršnokoli znanstveno raziskovanje glasbe oziroma njene zgodovine v danem času in prostoru. Viri so sicer nespremenljivi, a vsak nov trenutek, boljše in kompleksnejše poznavanje tudi neglasbenih zgodovinskih okoliščin in nove metodologije raziskovanja prinašajo tudi možne nove načine branja in interpretacij. K virom se je potrebno vedno znova vračati. A kako dobro jih poznamo?

Čeprav znanstvene raziskave zgodovine glasbe slovenskega prostora segajo v drugo polovico 19. stoletja, so temeljna dela v slovenskem jeziku začela izhajati šele v preteklem stoletju. Pisanje o glasbi in njeni pojavnosti je potekalo skupaj z odkrivanjem neposrednih glasbenih virov, medtem ko so bili avtorjem, kot sto bila na primer Mantuani in Cvetko, nekateri zgodovinski zapisi o glasbi znani iz starejše zgodovinske literature. Pogosto so zato nekateri ključni viri za zgodovino le omenjeni kot dejstvo, a njih vsebine avtorji ne navajajo točno in v celoti. Zaradi sorazmerno poznega začetka glasbenega zgodovinopisja v slovenskem jeziku in geopolitične preteklosti slovenskega prostora so še do danes zaznavne velike razlike v poznavanju preteklosti posameznih področij današnje Slovenije. Osrednja regija je sorazmerno dobro »pokrita«, ostale pa veliko manj in morda tudi kateri od ključnih virov, ki se potencialno nahajajo v kakem tujem arhivu, še niti ni bil odkrit.

Z namenom, da opozorimo na potrebo po poznavanju in obravnavanju virov ter da pokažemo njihovo raznovrstnost, jezikovno pestrost in ne nazadnje zanimivost in razpršenost po slovenskem

prostoru, smo v okviru raziskovalnega programa *Raziskave slovenske glasbene preteklosti* zasnovali spletno zbirko *Izbrani viri za slovensko glasbeno zgodovino*, katere zasnova, namen in cilji bodo predstavljeni v tem referatu.

metoda.kokole@zrc-sazu.si

Doc. dr. METODA KOKOLE je predstojnica Muzikološkega inštituta Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU. Raziskovalno se ukvarja z glasbeno dediščino slovenskega prostora v času od 16. do 18. stoletja in je avtorica številnih razprav o raznih aspektih svojega raziskovanega obdobja: posvetnih renesančnih del italijanskih avtorjev, posvečenih kranjskemu in štajerskemu plemstvu, malih duhovnih koncertov začetka 17. stoletja, glasbe, ki so jo izvajali v 17. stoletju v koprski katedrali, do analiz dokumentov o prvih opernih uprizoritvah na Slovenskem, pregleda delovanja in ustroja *Academie philharmonicorum* in italijanskega opernega repertoarja v 18. stoletju. Med njena najpomembnejša znanstvena dela sodi sedem znanstvenokritičnih izdaj notnega gradiva iz 17. in 18. stoletja ter monografija o skladatelju Isaacu Poschu, ki je leta 2009 v angleškem jeziku izšla pri založbi Lang. Dr. Metoda Kokole je od leta 2018 tudi vodja raziskovalnega programa *Raziskave slovenske glasbene preteklosti*.

FRANCE MAROLT IN ZVOČNO
DOKUMENTIRANJE LJUDSKE GLASBE

FRANCE Marolt (1891–1951) je bil s svojo vsestransko dejavnostjo (kot glasbenik, zborovodja, etnomuzikolog, aranžer ljudske glasbe, predavatelj na Akademiji za glasbo, sodelavec nacionalnega Radia Ljubljana idr.) močno povezan s slovensko glasbo in preučevanjem ljudske kulture; med drugim je leta 1926 ustanovil pevski zbor, v katerem so peli študentje ljubljanske univerze (Akademski pevski zbor), leta 1934 je s pomočjo Glasbene matice ustanovil in začel voditi Folklorni inštitut (danes Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU), leta 1948 pa študentsko folklorno skupino, ki sedaj nosi njegovo ime (Akademska folklorna skupina France Marolt). Pri svojem umetniškem in raziskovalnem delu se je že zgodaj zavedal velikega pomena zvočnega dokumentiranja glasbenonarodopisnega gradiva. Že ob ustanovitvi Folklornega inštituta je načrtoval nakup zvočne snemalne naprave in v ta namen zbral podrobne podatke o ponudbi tovrstnih tehnologij po svetu, vendar do nakupa zaradi pomanjkanja denarja ni prišlo. Tudi kot predavatelj »folklor« oz. etnomuzikologije na Akademiji za glasbo je vseskozi poudarjal pomen zvočnega in filmskega snemanja pri narodopisnem delu; študentom je v okviru »praktikuma« želel predati tudi potrebno znanje za uporabo tovrstnih tehnik. Ko je v letu 1936 začel s serijo oddaj *Slovenska narodna pesem* na Radiu Ljubljana, je vanje uvrščal tudi značilne ljudske pesmi, pogosto v svojih priredbah. Pesmi so na radiu posneli na gramofonske plošče, kopijo plošče je dobil inštitut in nastala je prva zvočna zbirka Glasbenonarodopisnega inštituta.

Prispevek želi predstaviti pogled Franceta Marolta na zvočno dokumentiranje ljudske glasbe. Pri tem se osredotoča na gramofonske plošče, ki jih je Marolt uporabljal za svoje radijske oddaje in so se v izvorniku ohranile v Zvočnem arhivu Glasbenonarodopisne-

ga inštituta ZRC SAZU. Narejene so bile s posebno tehnologijo neposrednega snemanja in niso bile namenjene masovni tržni proizvodnji, zaradi česar so se ohranile le v obliki izvirnega unikatnega zvočnega nosilca. Na njih so pogosto posnete slovenske ljudske pesmi v priredbi Franceta Marolta in v izvedbi Akademskega pevskega zbora ali »Maroltovega moškega zbora«.

drago.kunej@zrc-sazu.si

DRAGO KUNEJ je zaposlen na Glasbeno-narodopisnem inštitutu ZRC SAZU kot vodja zvočnega arhiva, na Akademiji za glasbo in Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani pa je predavatelj za področje etnomuzikologije in glasbene akustike. Raziskovalno se ukvarja z zaščito, konzerviranjem, restavriranjem, dokumentiranjem in arhiviranjem zvočnega gradiva, posveča se tehničnim in metodološkim postopkom zvočnega snemanja za raziskovalne namene in preučuje zgodovino zvočnega dokumentiranja, s poudarkom na slovenskem gradivu.

SVANIBOR PETTAN
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
Oddelek za muzikologijo

ETNOMUZIKOLOGIJA NA SLOVENSKEM
V 21. STOLETJU: NACIONALNE IN
MEDNARODNE RAZSEŽNOSTI,
VIZIJE PRIHODNOSTI

ZGODOVINSKI tokovi etnomuzikologije na Slovenskem so primerljivi s tokovi v tistih evropskih državah, v katerih ni bilo kolonialne preteklosti. To je pomenilo ideološko in raziskovalno osredotočenost na lastno etnično-nacionalno dediščino in hkrati odsotnost zanimanja in celo zavračanje študija glasb Drugih tako znotraj (nacionalne manjšine) kot tudi zunaj etnonacionalnega prostora (glasbe sveta). Avtor tega prispevka je že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja postavil pod vprašaj enačenje "etnomuzikologije" in študija "slovenske ljudske glasbe", v naslednjih desetletjih pa si je dosledno prizadeval za razširjanje izhodišč etnomuzikologije v idejnem, teoretičnem in metodološkem smislu, kar je razvidno predvsem na področjih raziskovanja in izobraževanja. Današnja generacija slovenskih etnomuzikologov uspešno nadgrajuje delo predhodnikov z novimi paradigmi in pospešeno prispeva tako k študijski raznovrstnosti znotraj nacionalnega prostora kot tudi k podobi Slovenije kot pomembne točke na zelo dinamičnem mednarodnem etnomuzikološkem zemljevidu. Prispevek na podlagi analize raziskovalnih, pedagoških in konferenčnih dejavnosti v minulih dveh desetletjih določa mejnike in področja, na katerih so potrebne in zaželeno izboljšave ter predstavlja vizijo prihodnosti etnomuzikološke vede na Slovenskem. Dopolnjuje se s prispevkom etnomuzikologinj, ki so zaposlene na inštitutih v sklopu Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU.

svanibor.pettan@gmail.com

SVANIBOR PETTAN je redni profesor in vodja katedre za etnomuzikologijo na Oddelku za muzikologijo FF UL. Študiral je na zagrebški (diploma), ljubljanski (magisterij) in marylandski univerzi (doktorat). V raziskavah in objavah obravnava povezave med glasbo in vojno, mirom, manjšinami, spolom, multikulturalnostjo in aplikativno etnomuzikologijo. Je podpredsednik Mednarodnega združenja za tradicijsko glasbo (ICTM) in vodja Študijske skupine za glasbo in manjšine. V letu 2019 je bil gostujoči profesor na Kalifornijski univerzi v Berkeleyu, založba Oxford University Press pa je objavila trilogijo posvečeno aplikativni etnomuzikologiji, ki jo je uredil skupaj z Jeffom Toddom Titonom.

LIDIJA PODLESNIK TOMÁŠIKOVÁ
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

NINA VOLK
Volk Folk

LJUBLJANSKI *DEUTSCHER*JJI IZ NARODNE IN
UNIVERZITETNE KNJIŽICE V LJUBLJANI

V GLASBENI zbirki Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani je ohranjenih nekaj izvirnih plesnih skladb za klavir iz dvajsetih let 19. stoletja. Skladatelji so bili ljubiteljski glasbeniki, nekateri izmed njih tudi člani Filharmonične družbe v Ljubljani. Glasba je bila prvotno namenjena pustnim (karnevalskim) plesnim zabavam v reduti ali mestnem strelišču. Čeprav je plesni mojster Kranjskih deželnih stanov Scio v časopisnem oglasu za svojo privatno šolo v Ljubljani v letu 1828 oglaševal najrazličnejše plesse, od različnih izpeljav menueta, skupinskih parnih plesov (*contra angloise*, *quadrille francoise* in *cottillon*) do modnih nacionalnih plesov (*deutscher* ali valček, *oberštajeriš*, *kozaški*, *mazurski ples* in *monfrin*), so bili za salonsko muziciranje prirejeni le *deutscherji*. Poskušali bomo strniti značilnosti *deutscherja*, osvetliti njegovo koreografsko navezavo na večstoletni obstoj nemškega plesa ter povzeti vzroke za njegovo priljubljenost in zaton.

lidija.podlesnik-tomasikova@nuk.uni-lj.si
nina.volk@gmail.com

LIDIJA PODLESNIK TOMÁŠIKOVÁ je diplomirala iz glasbene pedagogike na Akademiji za glasbo v Ljubljani (1992) in muzikologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani (1998), kjer je tudi magistrirala (2013). Od 2015 je redno zaposlena kot bibliotekarka v Glasbeni zbirki Narodne in univerzitetne knjižnice v

Ljubljani, pred tem pa v knjižnici Oddelka za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (1997–2015). V letu 2010 je zaključila specialistični študij v okviru Inštituta za historično plesno prakso (IHDP) v Gentu pod mentorstvom Lievna Baerta. Z izvajalsko plesno prakso na podlagi preučevanja evropskih virov se ukvarja od leta 2000. Je ustanoviteljica KUD Cortesía in umetniška vodja Ansambla Cortesía. Vrsto let pripravlja in vodi seminarje stalnega strokovnega izobraževanja za pedagoge v okviru Univerze v Ljubljani (Fakulteta za šport, 2003–2009, Filozofska fakulteta v Ljubljani, 2000–). Starinske plese poučuje tudi študente na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, Akademiji za glasbo in Filozofski fakulteti v Ljubljani v okviru predmeta Glasba in gib. S prispevkom o plesnih učiteljih v Ljubljani v 19. stoletju je sodelovala na Tretji mednarodni konferenci Oddelka za muzikologijo z naslovom Glasba in njeni referenčni sistemi, Ljubljana, 6.–7. maja 2010, na znanstvenem simpoziju Razumeti grad – vloga in pomen gradov v slovenski zgodovini, ki je potekal v organizaciji Zgodovinskega inštituta Milka Kosa v Ljubljana, 23.–24. novembra 2011, pa je govorila o gradovih in plesni kulturi nekoč in danes. Znanstveni članek *Plesni mojstri Kranjskih deželnih stanov v 18. in 19. stoletju* je bil objavljen v Muzikološkem zborniku XLVII/1 (2011), strokovni članek z naslovom *Evropski gradovi in plesna kultura v 15. stoletju : uvid v izvajalsko plesno prakso na podlagi preučevanja virov* pa v zborniku *Iz zgodovine slovenskih gradov*, ur. Miha Preinfalk, 2012.

NINA VOLK je diplomirala iz klavirja na Akademiji za glasbo v Ljubljani (2008) in odtlej poučuje na glasbeni šoli v Ilirski Bistrici. Ob zanimanju za klasično glasbo je od malega gojila tudi vez z ljudsko glasbo svojih prednikov. V družinskem triu Volk folk igra oprekelj in tržaško diatonično harmoniko. Zanima jo slovenska ljudska glasbena dediščina s poudarkom na inštrumentalni glasbi. O preteklih glasbenih praksah in možnostih njihovega oživljanja je večkrat spregovorila na predavanjih in delavnicah.

NEJC SUKLJAN
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta,
Oddelek za muzikologijo

RENASANČNA GLASBA
MED ZNANOSTJO IN UMETNOSTJO:
PRIMER GIOSEFFA ZARLINA

GIOSEFFO Zarlino, po mnenju mnogih osrednji in najpomembnejši italijanski glasbeni teoretik 16. stoletja, je v začetku traktata *Istitutioni harmoniche* (1558) glasbo opredelil kot matematično znanost (*scienza*), tesno povezano z ostalimi kvadrivalnimi disciplinami. Po njegovem mnenju za pravega muzika ni dovolj, da zna zlagati sozvočja, temveč mora tudi razumeti, kaj počne: poznati mora tudi t. i. *spekulativno* plat glasbe, ki je bila v središču preučevanja glasbenih teoretikov že od antike dalje. Na ta način je Zarlino v humanističnem duhu prevzel antične poglede na glasbo in jih postavil v jedro svojega spisa o glasbi: le razumsko utemeljena glasba, postavljena na sistemu eksaktnih matematičnih izračunov, more na človeka učinkovati dobro in le prek nje se lahko spoznava najvišja resnica.

Toda Zarlino antične tradicije ni le prevzel, temveč jo je interpretiral, razumel in predstavil z ozirom na glasbo svojega časa. Na ta način glasbe ni dojemal le kot znanost (*scienza*) temveč tudi kot umetnost (*arte*), ki je produkt intencionalnih umetniških hotenj, zaradi česar je nujno estetsko utemeljena in povezana s kriteriji čutne zaznave. Posledično se kot eden temeljnih postulatov v *Istitutioni* kaže Zarlinovo prepričanje, da je potrebno teoretske (spekulativne) premisleke vselej nujno povezovati s praktično glasbeno dejavnostjo: brez pomoči praktičnega glasbenika teoretik svojih zamisli ne more izpeljati.

Namen prispevka je obravnavati vlogo matematičnih izhodišč v Zarlinovem traktatu in predstaviti njihove povezave z zvenečo glasbo: Kaj je matematična znanost v *Istitutioni harmoniche*, kako se kaže, na kakšen način in s katerim namenom jo Zarlino upo-

rablja? Kakšna so razmerja in povezave med glasbo kot *scienza* in glasbo kot *arte*?

nejc.sukljan@ff.uni-lj.si

NEJC SUKLJAN (1985) je po maturi na Gimnaziji Koper študiral muzikologijo in zgodovino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Del študijskih obveznosti je v okviru izmenjave Erasmus opravil v Regensburgu v Nemčiji. Študij je z odliko zaključil septembra 2009 in za muzikološko diplomsko nalogo *Glasbeno-teoretska in glasbeno-estetska misel Vincenza Galileija* prejel študentsko Prešernovo nagrado. Raziskovalno se ukvarja z zgodovino starejše glasbe in teorije glasbe; aprila 2017 je doktoriral s temo *Istitutioni Harmoniche Gioseffa Zarlina in antična glasbena teorija*. Od februarja 2010 je kot asistent zaposlen na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, v letih 2008–2012 je bil tajnik Slovenskega muzikološkega društva in to funkcijo ponovno opravlja od marca 2017.

DVE KORALNI TRADICIJI MENIŠKIH REDOV
V NOVEM VEKU: PRIMER UČBENIKA
MUSICES CHORALIS MEDULLA

M*USICES choralis medulla* (slov. *Bistvo koralne glasbe*) je koralni priročnik, ki ga je napisal kölnski frančiškan Hermann Mott. Priročnik vsebuje strnjeno teorijo gregorijanskega koral, dodani pa so mu še različni spevi, ki jih je uporabljal frančiškanski red. Prvič je v tisku izšel leta 1640 v Kölnu, nato pa v več kasnejših ponatisih in z manjšimi spremembami in dopolnitvami, kar priča o njegovi razširjenosti in uporabnosti.

Prepis priročnika se nahaja tudi v rokopisu z različnimi besedili, ki je nastal v kartuziji v Brnu in ga pod signaturo I.F.17 hrani Narodna knjižnica v Pragi. Po besedah kopista je nastal na podlagi besedila, ki ga je ok. leta 1699 za rabo v kartuzijanskem redu najverjetneje priredil kartuzijan iz Žič. Primerjava med tiskanim frančiškanskim priročnikom in kartuzijanskim rokopisom pokaže, da se je žički avtor vestno držal izvornika, po drugi strani pa je nekatere teoretske odlomke in celo glasbene primere priredil v skladu s kartuzijansko koralno prakso, medtem ko dela s koralnimi spevi ni prevzel, saj so imeli tu kartuzijani lastno tradicijo. Referat bo primerjalno predstavil obe verziji učbenika – »moderno« in pastoralno usmerjeno frančiškansko ter kontemplativno in tradicionalno kartuzijansko – ter na ta način poskušal podati vpogled v dve soobstoječi koralni tradiciji, ki sta zajemali iz istih virov, a se obenem med seboj razlikovali, vplivali ena na drugo in posegali v fizični in intelektualni prostor izven ožjih geografskih in redovno-provincionalnih meja.

katarina.ster@zrc-sazu.si

KATARINA ŠTER je po diplomi iz muzikologije in primerjalne književnosti z literarno teorijo doktorirala na temo srednjeveških antifonarjev iz kartuzije Žiče. Kot raziskovalka deluje na Muzikološkem inštitutu ZRC SAZU, kjer se posveča predvsem srednjeveškim glasbenim tradicijam monastičnih redov. Njeno posebno zanimanje velja tudi razmerju med besedo in glasbo v starejši vokalni glasbi ter povezovanju med muzikološkim raziskovanjem in izvajalsko prakso. Na konferencah v Sloveniji in tujini je predstavila vrsto prispevkov ter v mednarodnih muzikoloških in drugih publikacijah objavila več razprav o žičkih glasbenih rokopisih in drugih temah ter bila urednica več publikacij. Leta 2016 je uspešno zaključila podoktorski projekt ARRS *Obrazi in preobrazbe monastičnih glasbenih tradicij v srednjeveški Evropi*, trenutno pa je vodja projekta *Stare tradicije v novih oblačilih: Glasbene in besedilne predelave v izvajalski praksi liturgične glasbe*, ki ga prav tako financira ARRS. Prejela je več domačih in tujih raziskovalnih štipendij, med drugim štipendijo Štajerske deželne vlade Go Styria! in Štipendijo švicarske vlade za odličnost, s katero je gostovala na Scholi cantorum v Baslu. Na tej ustanovi je leta 2019 tudi magistrirala iz pevske izvajalske prakse srednjeveške in renesančne glasbe.

RAZISKAVE INŠTRUMENTALNE
LJUDSKE GLASBE V OKVIRU
GLASBENONARODOPISNEGA INŠTITUTA
ZRC SAZU

RAZISKAVE ljudske glasbene in plesne tradicije na Slovenskem so dobile institucionalne temelje z letom 1934, ko je Glasbena matica ustanovila Folklorni inštitut – današnji Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU. Kljub temu da naj bi se inštitut vse od ustanovitve naprej »stalno zanimal za glasbila in godce na vseh terenskih raziskovanjih« (Kumer 1982: 11), pa glede na količino zvočnega gradiva in preteklih raziskav inštrumentalna ljudska glasba ni (bila) postavljena ob bok ljudski vokalni glasbi kot enakovredna zvrst. Že v prvi obsežnejši zbiralni akciji glasbenega izročila *Narodna pesem v Avstriji* med letoma 1906 in 1913 so bile na Slovenskem zbrane izključno péte pesmi pa tudi kasneje so se etnomuzikologi v večji meri ukvarjali z vokalno kot inštrumentalno ljudsko glasbo.

Prvi terenski posnetki inštrumentalnih ljudskoglasbenih praks so nastali šele leta 1955. Številni posnetki na magnetofonskih trakovih in kasneje na drugih zvočnih nosilcih so zbrani v Zvočnem arhivu Glasbenonarodopisnega inštituta, ki je ključnega pomena za etnomuzikološke analize tako preteklih kot sodobnih ljudskoglasbenih praks.

Šele v zadnjem desetletju so bile kot vir etnomuzikoloških raziskav upoštevane tudi gramofonske plošče z 78 o/min, na katerih se med drugimi zvrstmi nahajajo tudi priredbe ljudske glasbe, ki pa zaradi svoje komercialne narave dotlej niso bile obravnavane. Nastale so v času pred prvo svetovno vojno in med obema vojnama, zato jih lahko štejejo za najstarejše zvočne zapise inštrumentalnih ljudskoglasbenih praks in relevantne za raziskovanje te teme.

V prispevku bo predstavljen pregled raziskav inštrumentalne ljudske glasbe na Slovenskem, ki so jih opravili sodelavci Glasbeno-narodopisnega inštituta od njegove ustanovitve do danes, upoštevajoč tako komercialne kot dokumentarne zvočne vire.

teja.turk@zrc-sazu.si

TEJA TURK je univerzitetna diplomirana muzikologinja in sociologinja kulture. Trenutno je zaposlena kot mlada raziskovalka na Glasbeno-narodopisnem inštitutu ZRC SAZU. Doktorska naloga, ki jo pripravlja, se osredotoča na povezave med inštrumentalnimi ljudskoglasbenimi praksami in kulturnimi identitetami Slovencev v prvi polovici 20. stoletja.

PREUČEVANJE GLASBE NA SLOVENSKEM NEKOČ IN DANES
Muzikološki simpozij ob 100-letnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Ljubljana, 14. in 15. oktober 2019

Uredil
Nejc Sukljan

Oblikovanje in prelom
Klemen Grabnar

Organizacijski odbor simpozija
Matjaž Barbo
Katarina Bogunović Hočevar
Nejc Sukljan

Založila
Znanstvena Založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani
(zanjo Roman Kuhar, dekan Filozofske fakultete)
Slovensko muzikološko društvo
(zanj Katarina Bogunović Hočevar, predsednica društva)

Naklada: 70 izvodov

Publikacija je brezplačna.

Ljubljana, oktober 2019

ODDELEK ZA
MUZIKOLOGIJO

DNEVI SLOVENSKE MUZIKOLOGIJE